JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

L. A. GEELHOED

28 päivänä huhtikuuta 2005 [1]

I Johdanto

1. Käsiteltävänä oleva asia, joka on ennakkoratkaisupyyntö Alankomaiden Rechtbank Utrechtista, koskee sitä, sovelletaanko kauppaedustuksesta annettua direktiiviä (jäljempänä direktiivi) [2] välittäjiin, jotka ovat neuvotelleet ainoastaan yhden sopimuksen asiakkaan kanssa, kun tätä sopimusta on jatkettu useina vuosina.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön lainsäädäntö*

2. Direktiivin I luvussa, jossa vahvistetaan sen soveltamisala, säädetään seuraavaa:

"Soveltamisala

1 artikla

1. Tässä direktiivissä säädettyjä yhdenmukaistamistoimenpiteitä sovelletaan niihin jäsenvaltioiden lakeihin, asetuksiin ja hallinnollisiin määräyksiin, jotka koskevat kauppaedustajan ja tämän päämiehen välistä suhdetta.

2. Tässä direktiivissä 'kauppaedustajalla' tarkoitetaan itsenäistä välittäjää, jolla on pysyvä valtuutus neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta, jäljempänä 'päämies', tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun.

1 - Alkuperäinen kieli: englanti.

2 - Jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18 päivänä joulukuuta 1986 annettu neuvoston direktiivi 86/653/ETY (EYVL L 382, s. 17).

3. Kauppaedustajana ei tässä direktiivissä pidetä:

– sitä, jolla on asemansa nojalla kelpoisuus tehdä sitoumuksia yhtiön tai yhdistyksen puolesta;

– yhtiömiestä, jolla on lain nojalla oikeus tehdä toisia yhtiömiehiä velvoittavia sitoumuksia;

– konkurssipesän väliaikaista pesänhoitajaa, uskottua miestä tai toimitsijamiestä.

2 artikla

Tätä direktiiviä ei sovelleta:

– kauppaedustajiin, jotka eivät saa palkkiota toiminnastaan;

– kauppaedustajiin, jotka toimivat tavarapörsseissä tai raaka-ainemarkkinoilla; eikä

– Yhdistyneen kuningaskunnan vuonna 1979 annetun 'Crown Agents Act' -nimisen lain nojalla perustettuun 'Crown Agents for Overseas Governments and Administrations' -nimiseen laitokseen tai sen tytäryhtiöön.

2. Jäsenvaltio voi säätää, että direktiiviä ei sovelleta siihen, jonka toimintaa kauppaedustajana pidetään kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan sivutoimena."

3. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvien kauppaedustussopimusten osalta sen II–IV luvussa on säännöksiä tällaisten edustajien oikeuksista, velvollisuuksista ja palkkiosta sekä tällaisten sopimusten tekemisestä ja lakkaamisesta. Erityisesti 7 artiklassa käsitellään provisiota edustussopimuksen mukaisesti päätetystä liiketoimesta, ja siinä säädetään seuraavaa:

"1. Kauppaedustajalla on oikeus saada provisio edustussopimuksen voimassaoloaikana päätetystä liiketoimesta:

a) jos se on päätetty hänen myötävaikutuksestaan; tai

b) jos se on päätetty sellaisen kolmannen henkilön kanssa, jonka hän on aikaisemmin hankkinut asiakkaaksi vastaavia liiketoimia varten.

2. Kauppaedustajalla on oikeus provisioon edustussopimuksen voimassaoloaikana päätetystä liiketoimesta myös,

- jos hänelle on osoitettu tietty maantieteellinen alue tai tietty asiakaspiiri, taikka

- jos hänellä on yksinoikeus tiettyyn maantieteelliseen alueeseen tai tiettyyn asiakaspiiriin,

ja liiketoimi on päätetty tältä alueelta olevan tai tähän asiakaspiiriin kuuluvan asiakkaan kanssa.

Jäsenvaltioiden on otettava lainsäädäntöönsä jompikumpi edellä olevissa luetelmakohdissa tarkoitetuista vaihtoehdoista."

4. Tässä asiassa on merkitystä myös 17 artiklalla, jossa käsitellään edustajalle suoritettavaa hyvitystä tai korvausta sopimuksen lakattua. Tämän 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"2. a) Kauppaedustajalla on oikeus hyvitykseen, jos ja siinä laajuudessa kuin:

- hän on hankkinut päämiehelle uusia asiakkaita tai merkittävästi laajentanut liikesuhteita aikaisempien asiakkaiden kanssa ja päämiehelle koituu pysyvästi merkittävää etua liikesuhteista tällaisten asiakkaiden kanssa; ja

- tämän hyvityksen maksaminen on kaikki asiaan vaikuttavat seikat ja erityisesti kauppaedustajan näiden asiakkaiden kanssa päätettävistä liiketoimista menettämät provisiot huomioon ottaen kohtuullista. Jäsenvaltiot voivat säätää, että tällaiseksi seikaksi katsotaan myös 20 artiklassa tarkoitetun kilpailunrajoitusehdon käyttäminen."

B *Alankomaiden lainsäädäntö*

5. Direktiivi on pantu täytäntöön Alankomaiden oikeudessa Alankomaiden siviililakikirjan (Burgerlijk Wetboek) 428–445 §:llä. Nämä pykälät ovat pohjimmiltaan samankaltaiset kuin direktiivin säännökset lukuun ottamatta sitä, että kun direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetään, että sitä sovelletaan "tavaroiden myyntiä ja ostoa" koskeviin liiketoimiin, Alankomaiden säännöksiä sovelletaan myös palvelujen suorittamista koskeviin liiketoimiin. Näin ollen Alankomaiden siviililakikirjan 7 luvun 428 §:n 1 momentissa, joka vastaa direktiivin 1 artiklan 2 kohtaa, säädetään seuraavaa:

"Kauppaedustussopimus on sopimus, jolla toinen osapuoli, jota kutsutaan päämieheksi, valtuuttaa toisen osapuolen, jota kutsutaan kauppaedustajaksi, toimimaan palkkiota vastaan määräajan tai toistaiseksi välittäjänä sellaisten sopimusten neuvottelemisessa, jotka hän voi mahdollisesti tehdä päämiehen nimissä ja tämän lukuun olematta kuitenkaan tämän alainen."

III Tosiseikat

6. Ennakkoratkaisupyynnön mukaan hollantilaisyhtiö Poseidon Chartering BV (jäljempänä Poseidon) toimi vuonna 1994 välittäjänä laivan rahtaussopimuksen neuvottelemisessa. Tätä sopimusta jatkettiin vuosittain vuodesta 1994 vuoteen 2000 saakka vuotta 1999 lukuun ottamatta. Poseidon kirjasi tänä ajanjaksona erityisesti sopimuspuolten välisen rahtaussopimuksen jatkamista koskevien vuosittaisten neuvottelujen tuloksen sopimuksen liitteeseen. Poseidonille maksettiin 2,5 prosentin provisio rahtaussopimuksesta vuosina 1994–2000.

7. Pääasia koskee Poseidonin laivanvarustajia vastaan esittämiä muun muassa seuraavia vaatimuksia: 1) vahingonkorvaus sopimuksenmukaisen irtisanomisajan rikkomisen vuoksi, 2) 14 229,89 euron maksamattoman provision suorittaminen sekä 3) 14 471,29 euron asiakashyvitys. Rechtbank Utrecht päätti lykätä tämän asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Onko jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18 päivänä joulukuuta 1986 annetussa neuvoston direktiivissä 86/653/ETY tarkoitettuna kauppaedustajana pidettävä sellaista itsenäistä välittäjää, joka on suorittanut välityspalveluja yhden ainoan (ei siis usean) vuosittain jatkettavan sopimuksen (laivan rahtaussopimus) tekemisessä ja joka kirjaa sopimuksen liitteeseen sellaisten vuosittaisten rahtineuvottelujen (ajanjakson 1994–2000 aikana vuotta 1999 lukuun ottamatta) tulokset, joita laivan omistaja ja kolmas henkilö käyvät rahtaussopimuksen jatkamisen yhteydessä?

2. Jos on tutkittava, onko kyseessä edustussopimus, onko ensimmäiseen kysymykseen vastattaessa merkitystä sillä, että vuosikausia on maksettu korvaus (provisio), jonka suuruus on 2,5 prosenttia rahtaussopimuksesta, ja/tai sillä, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa puhutaan 'päätetystä liiketoimesta' ja oikeudesta saada provisio, 'jos liiketoimi on päätetty sellaisen kolmannen henkilön kanssa, jonka edustaja on aikaisemmin hankkinut asiakkaaksi vastaavia liiketoimia varten'?

3. Onko ensimmäiseen kysymykseen vastattaessa merkitystä sillä, että direktiivin 17 artiklassa puhutaan 'asiakkaista' eikä 'asiakkaasta'?"

8. Poseidon Chartering ja komissio esittivät tässä menettelyssä kirjallisia huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti.

9. Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamo pyysi kirjeitse Rechtbankia vahvistamaan, halusiko tämä pysyttää ennakkoratkaisupyyntönsä, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-449/01, Abbey Life, 6.3.2003 antama määräys, jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että perusteltua epäilystä siitä, että direktiiviä ei sovelleta itsenäisiin välittäjiin, joiden tehtävänä on palvelusopimusten neuvottelu, ei ole. [3]

10. Rechtbank vahvisti vastauksessaan tiettyjä direktiivissä esiintyviä käsitteitä koskevan tulkintapyyntönsä ja selitti, että kun direktiiviä saatettiin osaksi kansallista oikeutta, Alankomaiden lainsäädännössä päätettiin laajentaa "kauppaedustajan" käsitteen soveltamisalaa palvelusopimuksiin. Se katsoi kuitenkin, että "se, että direktiivi oli sellaisen Alankomaiden lainsäädännön mallina, jossa käytetään edustussopimuksen laajempaa käsitettä, ei merkitse sitä, että tiettyjen direktiivin käsitteiden tulkitsemiseksi on tarpeen, että kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä oleva asia koskee yksinomaan kauppaedustajan/kauppaedustussopimuksen suppeaa käsitettä".

IV Arviointi

A *Alustavia huomautuksia*

11. Ensimmäinen asia, jota on tarkasteltava, on tämän pyynnön tutkittavaksi ottaminen, kun otetaan huomioon, että vaikka on selvää,

3 - Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-449/01, Abbey Life, 6.3.2003 antama määräys (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

että direktiiviä sellaisenaan sovelletaan ainoastaan liiketoimiin, jotka koskevat tavaroiden myyntiä tai ostoa,[4] pääasiassa kyseessä oleva sopimus on palvelusopimus (eli laivan rahtaussopimus).

12. Kuten mainitsin edellä, on kiistatonta, että asiaan liittyvän kauppaedustusta koskevan Alankomaiden lainsäädännön soveltamisala on laajempi kuin direktiivin, koska sitä sovelletaan liiketoimiin, jotka koskevat sekä tavaroita että palveluja.

13. Mielestäni yhteisöjen tuomioistuimen pitää todellakin vastata esitettyihin kysymyksiin. Tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöllä sellaisissa asioissa kuin Leur-Bloem, Giloy, Kofisa ja BIAO, joissa oli kyse ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka eivät suoraan kuuluneet yhteisön lainsäädännön soveltamisalaan, mutta joissa jäsenvaltio oli päättänyt mukauttaa kansallisen lainsäädäntönsä yhteisön lainsäädäntöön, on selvästi merkitystä.[5] Yhteisöjen tuomioistuin katsoi näin ollen asiassa Leur-Bloem seuraavaa:

"– – yhteisöjen tuomioistuimella on perustamissopimuksen [234] artiklan nojalla toimivalta tulkita yhteisön oikeutta silloin, kun se ei suoraan koske kyseistä tilannetta mutta kun kansallinen lainsäätäjä on saattaessaan direktiivin säännöksiä osaksi kansallista oikeusjärjestystä päättänyt käsitellä sekä yksinomaisesti valtion sisäisiä tilanteita että direktiivillä säänneltyjä tilanteita samalla tavalla ja siten mukauttanut kansallisen lainsäädännön yhteisön oikeuteen."[6]

14. Yhteisöjen tuomioistuin erotteli tarkasti asiassa Kleinwort Benson kyseessä olleen kaltaiset tilanteet,[7] joissa yhteisön oikeussääntö ei sinällään sido kansallista tuomioistuinta sen soveltaessa kansallista lainsäädäntöä; asiaa koskeneessa kansallisessa lainsäädännössä säädettiinkin nimenomaisesti, että jäsenvaltioiden viranomaiset voivat hyväksyä muutoksia, "joiden tarkoituksena on saada aikaan eroavuuksia" tämän lainsäädännön ja yhteisön oikeussääntöjen (kyseessä olleessa tapauksessa Brysselin yleissopimuksen) välillä.

15. On selvää, että näissä tapauksissa ratkaisevaa ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamiselle oli se, ratkaistaisiinko pääasia kyseessä olevaa yhteisön oikeussääntöä soveltamalla. Jos näin on, "yhteisöllä on selvä intressi" siihen, että asiaa koskevia yhteisön tasolla vahvistettuja käsitteitä tulkitaan yhdenmukaisesti ennakkoratkaisumenettelyn välityksellä, "jotta vältettäisiin myöhemmät tulkintaerot".[8] Kansallisen tuomioistuimen

4 – Ks. direktiivin 1 artiklan 2 kohta ja yhteisöjen tuomioistuimen määräys asiassa C-449/01, joka mainitaan alaviitteessä 3.

5 – Asia C-28/95, Leur-Bloem, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4161); asia C-130/95, Giloy, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4291); asia C-1/99, Kofisa, tuomio 11.1.2001 (Kok. 2001, s. I-207) ja asia C-306/99, BIAO, tuomio 7.1.2003 (Kok. 2003, s. I-1).

6 – Alaviitteessä 5 mainittu asia Leur-Bloem, tuomion 34 kohta.

7 – Asia C-346/93, Kleinwort Benson, tuomio 28.3.1995 (Kok. 1995, s. I-615).

8 – Alaviitteessä 5 mainittu asia Leur-Bloem, tuomion 32 kohta.

on kuitenkin arvioitava pyynnön asianmukaista ulottuvuutta ottamalla huomioon, missä määrin kansallinen lainsäätäjä on alistanut yksinomaisesti valtion sisäiset tilanteet yhteisön oikeuden alaisuuteen. [9]

16. Tämä päättely on mielestäni sovellettavissa vähintäänkin yhtä vahvasti käsiteltävänä olevaan asiaan. Kuten ennakkoratkaisupyynnössä sekä sitä seuranneessa kirjeenvaihdossa Rechtbankin kanssa selvitettiin, vaikka kyseessä olevan Alankomaiden lainsäädännön soveltamisala on direktiivin soveltamisalaa laajempi, koska sitä sovelletaan myös liiketoimiin, jotka koskevat palvelujen suorittamista, sillä pyrittiin täytäntöönpanemaan direktiivin säännökset ja kuvastamaan niitä, mikä sillä myös tehdään. Tämä asia koskee lisäksi selvästi yhteisön lainsäädäntöön kuuluvan käsitteen eli "pysyvän valtuutuksen" tulkintaa. Vaikka Alankomaiden tuomioistuimet voisivat teoriassa omaksua erilaisen tulkinnan tästä käsitteestä tavaroita ja palveluja koskevien edustussopimusten yhteydessä, Rechtbank on maininnut yhteisöjen tuomioistuimen kanssa käymässään kirjeenvaihdossa, että se haluaa välttää eroavaisuuksia kyseisten kahden alueen välillä. Tämän asian kannalta on myös merkityksellistä, että kun Alankomaiden lainsäätäjä laajensi kauppaedustusta koskevan lainsäädäntönsä soveltamisalaa palveluihin, sen vaikuttimena oli välttää tilanteet, joissa kaksi samankaltaista [siis ei samanlaista] säädöstä esiintyy rinnakkain, mikä voisi aiheuttaa sekaannusta". [10]

9 - Alaviitteessä 5 mainittu asia Leur-Bloem, tuomion 33 kohta.

10 - Ks. Smit, F. M., *De Agentuurovereenkomst tussen handelsagent en principaal*, s. 26, alaviite 31.

17. Totean lisäksi, että kummatkin yhteisöjen tuomioistuimelle kirjallisia huomautuksia esittäneet osapuolet eli Poseidon ja komissio ovat pyytäneet yhteisöjen tuomioistuinta vastaamaan Rechtbankin kysymyksiin.

18. Yhteisön lainsäädännön yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi yhteisöjen tuomioistuimen on mielestäni näin ollen vastattava kansallisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin.

B *Ensimmäinen kysymys*

19. Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, ulottuuko direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa määritelty kauppaedustajan käsite itsenäiseen välittäjään, joka on suorittanut palvelujaan tehtäessä yhtä (eikä useaa) laivan rahtaussopimusta, jota jatkettiin vuosittain vuodesta 1994 vuoteen 2000 saakka (vuotta 1999 lukuun ottamatta) laivan omistajan ja kolmannen henkilön sellaisten neuvottelujen jälkeen, joiden tuloksen välittäjä kirjasi sopimuksen liitteeseen.

20. Ennakkoratkaisupyynnön perusteella on selvää, että kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, riittääkö se, että edustaja on toimi-

nut ainoastaan yhden sopimuksen tekemisessä, direktiivin soveltamiseen.

21. Vastaus tähän kysymykseen riippuu selvästi direktiivin 1 artiklan 2 kohdan ja erityisesti "pysyvän valtuutuksen" (hollanniksi "permanent is belast" ja ranskaksi "chargé de façon permanente") käsitteen tulkinnasta.

22. Tätä käsitettä tulkittaessa on mielestäni tärkeää erottaa tilanne, jossa päämies on antanut itsenäisen edustajansa tehtäväksi neuvotella ainoastaan yhden sopimuksen, tilanteesta, jossa päämies on antanut tällaisen edustajansa tehtäväksi neuvotella sopimuksen sekä lukuisat sen jatkamiset.

23. On selvää, että edellistä tilannetta ei voida tulkita "pysyväksi valtuutukseksi". Jos yhden sopimuksen neuvottelusta vastaava edustaja kuuluisi tämän käsitteen soveltamisalaan, käsite "pysyvä" olisi täysin merkityksetön.

24. Jälkimmäisen tilanteen, jossa edustaja on vastuussa sopimuksen neuvottelemisesta ja sen jatkamisesta, on mielestäni puolestaan loogisesti tarkasteltuna kuuluttava käsitteen soveltamisalaan. Mielestäni ajatus "pysyvästä" valtuutuksesta edellyttää yksinkertaisesti, että edustaja on vastuussa joko enemmän kuin yhdentyyppisen sopimuksen neuvottelemisesta tai saman sopimuksen (uudelleen) neuvottelemisesta useammin kuin kerran. Tämä perustuu "valtuutuksen" luonteeseen, sillä tällä käsitteellä ilmaistaan valtuutta vaikuttaa päämiehen oikeudelliseen asemaan toimimalla hänen puolestaan. Koska edustajalla, joka on vastuussa sopimuksen jatkamisesta tai sen uudelleen neuvottelemisesta, on valtuus vaikuttaa päämiehen oikeudelliseen asemaan useammin kuin kerran, on mielestäni loogista, että kyseessä on "pysyvä valtuutus".

25. Direktiivin päämäärä, joka on jäsenvaltioiden kauppaedustusta koskevan lainsäädännön lähentäminen yhteismarkkinoiden asianmukaisen toiminnan edellyttämissä määrin erityisesti "kauppaedustajille annettavan sosiaalisen suojan vähimmäistason" [11] ja kaupallisten sopimusten varmuuden varmistamiseksi sekä esteiden poistamiseksi rajat ylittäviltä kauppaedustusjärjestelyiltä, [12] tukee lisäksi tätä sanamuodon mukaista tulkintaa. Jos tapauksessa, jossa on kyse sopimuksen jatkamisesta ja jossa päämies saattaa valita toisen sopimuspuolen alkuperäisen sopimuspuolen sijaan, edustajaan sovellettaisiin direktiivin sääntöjä ainoastaan, jos sopimus neuvotellaan uudestaan eri sopimuspuolen kanssa, mutta ei tapauksessa,

11 – Ks. julkisasiamies Léger'n asiassa C-381/98, Ingmar, 11.5.2000 antama ratkaisuehdotus (Kok. 2000, s. I-9305), 50 kohta ja asia C-215/97, Bellone, tuomio 30.4.1998 (Kok. 1998, s. I-2191), 13 kohta.

12 – Direktiivin johdanto-osan kolmas perustelukappale.

jossa päämies päättää toimia edelleen saman sopimuspuolen kanssa, tämä vaarantaisi mielivaltaisella tavalla edustajien sosiaalista suojaa koskevan tavoitteen.

26. Tämän osalta on syytä mainita, että komission alkuperäisehdotuksessa todettiin, että direktiiviä ei sovellettaisi välittäjiin, joiden tehtävä rajoittuu yhden tai useamman määrätyn liiketoimen neuvottelemiseen tai päättämiseen vain yhden päämiehen nimissä. [13] On huomattava, että neuvosto poisti tämän säännöksen direktiivin lopullisesta versiosta.

27. Kiinnitän myös huomiota siihen, että yhteisöjen tuomioistuin on tuomioissaan, joissa se on katsonut, että rekisteröinti ei voi olla edellytys sille, että edustussopimus kuuluu direktiivin soveltamisalaan, korostanut, että ainoastaan 1 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti mainitut vaatimukset voivat olla direktiivin soveltamisedellytyksiä ja sen antaman suojan saamisen edellytyksiä. [14]

28. Lisäisin, että vaikka sanoja "asiakas" ja "sopimus" (ja vastaavia termejä) käytetään vaihtelevasti yksikössä ja monikossa direktiivissä, yksikään näistä viittauksista ei ole mielestäni ratkaiseva pysyvän valtuutuksen käsitteen tulkinnan kannalta. Nämä viittaukset eivät esiinny direktiivin luvussa, jonka tarkoituksena on sen soveltamisalan määritteleminen, vaan direktiivin säännöksissä, jotka koskevat esimerkiksi kauppaedustajien oikeuksia ja velvollisuuksia ja näille maksettavaa provisiota. Mikään ei anna ymmärtää, että niillä oli tarkoitus vaikuttaa direktiivin soveltamisalaan. Joka tapauksessa se, että tällaisia viittauksia tehdään yksikössä ja monikossa, on merkkinä siitä, että ne eivät osoita tähän kysymykseen annettavaan yhteen tyhjentävään vastaukseen. [15]

29. Tämän vuoksi kansallisen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen on mielestäni vastattava, että kauppaedustajan käsite ulottuu välittäjiin, joille on annettu pysyvä valtuutus neuvotella sopimus ja sen jatkamiset.

C *Toinen kysymys*

30. Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, vaikuttaako sellaisen korvauksen (provision) maksami-

13 - Jäsenvaltioiden (itsenäisiä) kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta tehty ehdotus neuvoston direktiiviksi (KOM/76/670 lopullinen, EYVL C 13, s. 2, 3 artiklan 3 kohta).

14 - Ks. esim. alaviitteessä 11 mainittu asia C-215/97, Bellone, tuomion 13 kohta ja vastaavasti yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-85/03, Mavrona, 10.2.2004 antama määräys, 15 kohta (Kok. 2004, s. I-1573).

15 - Ks. esim. 3 artiklan 2 kohta ("liiketoimet"), 7 artiklan 1 kohta ("paatetty liiketoimi"), 7 artiklan 2 kohta ("päätetty liiketoimi") ja 17 artiklan 2 kohta ("asiakkaat").

nen, jonka suuruus oli 2,5 prosenttia rahtaussopimuksesta, ja/tai se, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa puhutaan "päätetystä liiketoimesta" ja oikeudesta saada provisio, "jos [liiketoimi] on päätetty sellaisen kolmannen henkilön kanssa, jonka [välittäjä] on aikaisemmin hankkinut asiakkaaksi vastaavia liiketoimia varten", ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen.

31. Provision maksamisen merkityksellisyyden osalta direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa todetaan ensinnäkin, että direktiiviä ei sovelleta kauppaedustajiin, jotka eivät saa palkkiota toiminnastaan. Jossain muodossa tapahtuva maksu on näin ollen direktiivin soveltamisen ennakkoedellytys. Direktiivin 1 ja 2 artiklan sanamuodosta ilmenee kuitenkin selvästi, että pysyvän valtuutuksen vaatimus siinä merkityksessä, jota kuvailtiin vastauksessani ensimmäiseen kysymykseen, on itsenäinen ja erillinen edellytys sille, että edustaja kuuluu direktiivin soveltamisalaan.

32. Tämän vuoksi en ole vakuuttunut Poseidonin väitteestä, joka näyttäisi tarkoittavan sitä, että pelkkä provision maksaminen merkitsee edustussopimuksen olemassaoloa. Se, että provisio on maksettu, ei itsessään vaikuta erilliseen kysymykseen siitä, onko pysyvä valtuutus olemassa.

33. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa olevia viittauksia, jotka koskevat "päätettyä liiketoimea" sekä oikeutta saada provisio, "jos [liiketoimi] on päätetty sellaisen kolmannen henkilön kanssa, jonka [välittäjä] on aikaisemmin hankkinut asiakkaaksi vastaavia liiketoimia varten", en puolestaan pidä ratkaisevina ensimmäiseen kysymykseen vastaamiseksi syistä, jotka olen jo esittänyt 27 kohdassa. Varsinkin yksikön käyttäminen tässä kohdassa on luonnollinen seuraus koko kohdan merkityksestä, joka on se, että kauppaedustajalla on oikeus provisioon liiketoimista, jotka on päätetty sopimuksen voimassaoloaikana joko 1) hänen myötävaikutuksestaan tai 2) sellaisen kolmannen henkilön kanssa, jonka hän on aikaisemmin hankkinut asiakkaaksi vastaavia liiketoimia varten. Se ei mielestäni osoita yhteisön lainsäätäjän näkemystä ensimmäisessä kysymyksessä esitetystä seikasta.

34. Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että sellaisen korvauksen (provision) maksaminen, jonka suuruus oli 2,5 prosenttia rahtaussopimuksesta, tai se, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa puhutaan "päätetystä liiketoimesta" ja oikeudesta saada provisio, "jos [liiketoimi] on päätetty sellaisen kolmannen henkilön kanssa, jonka [välittäjä] on aikaisemmin hankkinut asiakkaaksi vastaavia liiketoimia varten", ei vaikuta ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen.

D *Kolmas kysymys*

35. Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, vaikuttaako se, että direktiivin 17 artiklassa – ja erityisesti 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa – puhutaan "asiakkaista" monikossa eikä yksikössä, ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen.

36. Edellä 27 kohdassa esitetyistä syistä vastaisin tähän kysymykseen kieltävästi. Lisäisin, että viittaukset "asiakkaisiin" 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa ovat joka tapauksessa täysin hypoteettisia, koska siinä kuvaillaan tilanteita, joissa direktiivin soveltamisalaan kuuluvalla kauppaedustajalla on oikeus hyvitykseen. Nämä viittaukset eivät näin ollen vaikuta ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen.

V Ratkaisuehdotus

37. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Rechtbank Utrechtin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

Jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18 päivänä joulukuuta 1986 annetussa neuvoston direktiivissä 86/653/ETY oleva "kauppaedustajan" käsite ulottuu välittäjiin, joille on annettu pysyvä valtuutus neuvotella sopimus ja sen jatkamiset, siitä huolimatta, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa viitataan "päätettyyn liiketoimeen" ja että tämän direktiivin 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa viitataan "asiakkaihin" monikossa. Pysyvän valtuutuksen olemassaolon arvioiminen ei riipu siitä, onko maksettu provisio.